

Z HISTORIE PORCIUNKULOVÉHO ODPUSTKU

Podle nejstarší františkánské tradice si (tehdy ještě ne svatý) František z Assisi vymodlil na svém Pánu a jeho Matce Panně Marii, aby se malý kostelíček, který opravil poblíž italského města Assisi a byl zasvěcený Panně Marii – Královně andělů, stal místem zvláštních milostí, nebo-li, aby zde bylo možno, po splnění určitých podmínek, získat plnomocné odpustky. K tomuto ve 13. století neobvyklému privilegii bylo nutno získat papežské potvrzení, což se stalo údajně v roce **1216**. Neexistuje však pro to žádný písemný papežský schvalovací dokument a ani nejstarší písemné františkánské prameny o tomto odpustku nemluví, až do roku 1310, tedy po dobu téměř 100 let, to byla jen ústně předávaná tradice.

Teprve z roku **1310** pochází první písemná zpráva, nazývaná „Diploma di Theobaldo“ (Theobaldův diplom – dekret), sepsaná assiským biskupem br. Theobaldem (1296-1329), kde se praví:

Jedné noci roku 1216 byl František ponořen do modlitby a kontemplace v kostelíku Porciunkuli, když náhle kostelík zaplavilo velké světlo a František spatřil nad oltářem Krista a po jeho pravici Nejsvětější Matku, jak byli obklopeni množstvím andělů. František se mlčky klaněl tváří k zemi svému Pánu. Otázali se ho, co by si přál pro spásu duší. Františkova odpověď byla okamžitá: „Nejsvětější Otče, i když jsem ubožák a hříšník, prosím tě, abys všem, kdo v pokání a vyznání hříchů přijdou navštívit tento kostel, udělil široké a velkodušné odpuštění s úplným prominutím všech vin“. „To, co žádáš, bratře Františku, je veliké“, řekl mu Pán, „ale větších věcí jsi hoden a větší budeš mít. Přijímám tedy tvou prosbu, ale pod podmínkou, že o tento odpustek požádáš mého vikáře (náměstka) na zemi“.

František, doprovázen bratrem Masseem, se hned dostavil k papeži Honoriovi III., který se v těch dnech nalézal v Perugii a upřímně mu vyprávěl své vidění. Papež řekl: „Na kolik let chceš tento odpustek“. František rázně odpověděl:

„Nejbláženější Otče, kéž se zalíbí Vaší Svatosti nedát mi roky, ale duše“. A pokračoval: „Chci, jestliže se Vám zalíbí, aby každému, kdo ve vyznání hříchů a zkroušenosti přijde do tohoto kostela, byly prominuty všechny jeho hříchy, viny a tresty na nebi i na zemi, ode dne křtu až do chvíle, kdy vstoupí do toho kostela“. Papež namítl: „Není u římského dvora zvykem udělovat takový odpustek“. František odpověděl: „Ta žádost není z mé strany, ale od Toho, který mě poslal, to je, od našeho Pána Ježíše Krista“. Papež tedy řekl: „Líbí se nám, abys ho dostal“.

Papež Františka zprostil obvyklé povinnosti úředního poplatku za žádané privilegium. Když se František šťastně vydal ke dveřím, papež ho zavolal: „Jakže, nechceš žádnou listinu?“. A František řekl: „Svatý Otče, mně stačí Vaše slovo! Jestli je tento odpustek Božím dílem, On se postará, aby své dílo ukázal. Já nepotřebuji žádnou listinu. Tím listem má být Nejsvětější Panna Maria, Kristus notářem a andělé svědky“. A o několik dní později za přítomnosti umbrijského biskupa řekl v slzách lidu shromážděnému v Porciunkuli slavná slova: „Moji bratři a sestry, chci vás všechny poslat do Ráje!“.
(tolik Theobaldův dekret)

Františkova žádost, aby mohl návštěvník Porciunkule získat odpustky, tedy to, co dosud bylo možno získat jen účastí na nějaké velké pouti (Jeruzalém, Řím, Santiago de Compostella), jako hlavní formou pokání, bylo něčím zcela novým, něčím, co mělo změnit celou dosavadní kající praxi. Někteří kardinálové měli právem námitky kvůli ekonomické podpoře Svaté země, kam poutníci přinášeli finanční dary, jako nejdůležitější zdroj obživy a podpory pro místní církve. A právě proto byl porciunkulový odpustek zpočátku omezen jen na jediný den v roce, na 2.srpna. Nový porciunkulový odpustek však uvítali jako pomoc především ti, kterým chyběly prostředky nebo síly na pouť do Svaté země, kdo nemohli dát nic víc, než svoji víru, modlitbu a ochotu žít podle evangelia v podmínkách chudoby, tedy ti, pro které byl už sám jejich každodenní život naplněním pokání. A tak prostý kostelík Panny Marie – Královny andělů se trvale stal, jak si to přál sv. František, opravdu trvalým místem zvláštních milostí a dodnes je centrem velké světové rodiny všech mužských i ženských řádů, postupně zakládaných na základě řehole sv. Františka z Assisi.

Jak jsme již uvedli, udělení porciunkulového odpustku bylo zpočátku vyhrazeno jen pro kostelík Porciunkulu v den 2.srpna. Časem to bylo změněno ve smyslu rozšíření možností získání odpustku. Papež Sixtus IV. v roce **1480 a 1482** rozšířil možnost získat 2. srpna porciunkulový odpustek na všechny františkánské (minoriti, františkáni a později kapucíni) kostely, ale pouze pro členy řádu, papež Řehoř XV. je roku **1622** rozšířil na všechny věřící, kteří františkánské kostely 2.srpna navštíví, papež Inocenc XI. pak v roce **1687** potvrdil, že je možné odpustky přivlastnit i duším v očistci. A k ještě většímu rozšíření došlo v roce **1910**, kdy papež Pius X. stanovil, že 2.srpna je možno, po schválení diecézním biskupem, porciunkulový odpustek získat dokonce už i ve všech farních kostelích diecéze. Jednalo se původně o odpustek typu „tolikrát – kolikrát“, což znamenalo, že po splnění dvou základních podmínek, to je, svatá zpověď a svaté přijímání, bylo možno získat odpustky tolikrát, kolikrát kdo navštívil kostel a zde se pomodlil Otčenáš, Vyznání víry a jakoukoliv modlitbu na úmysl Svatého otce. Papež Pavel VI. apoštolským listem v roce **1966** a pak v roce **1967** konstitucí všeobecně upravující předpisy o odpustkách určil, že odpustky je možno získat jen jednou denně (ruší se typ „tolikrát-kolikrát“), ale porciunkulový odpustek je možno získat 2.srpna a nebo i v den (např. v neděli), na který je liturgická oslava Slavnosti Porciunkule přenesena, a to od poledne předcházejícího dne až do půlnoci dne oslavy. V samotné Porciunkuli u Assisi byla rozšířena možnost získat porciunkulový odpustek nejen 2.srpna, ale na každý den v roce. A toto vše platí v zásadě až dodnes, i když v roce **1999** vyšly částečně přepracované předpisy pro získávání odpustků plnomocných i neplnomocných. *podle Františkánského usuálu, str. 90-92, K.B.*